

PRÓNAY BEÁTA – VAK GYERMEKEK INTELLIGENCIA VIZSGÁLATÁNAK EREDMÉNYEI

Pécsi tudományegyetem, Pszichológia Doktori iskola

Témavezető: dr. habil. Révész György (PTE)

Háttér: A választott populáció számára nem áll rendelkezésre általánosan használt, sztenderdizált intelligenciavizsgáló eszköztár.

A munkánk célja, az hogy megpróbáljuk mérni, feltárni és megérteni a vak gyermekek képességeit, melyhez IQ tesztek, tesztrészeket használtunk

A vizsgálati mintában úgynevezett korai vak személyek tartoznak. Látásuk, különösen a funkcionális látásuk széles skálán mozog, de egyiküké sem éri el azt a szintet, hogy a síkírással (hagyományos) nyomtatással készült könyvekből tanulni tudjanak. A vizsgált populáció gyakorlatilag az iskoláskorú vak gyerekek teljes számát magába foglalta, még egy olyan időszakban, amikor a vak tanulók integrációja nem kezdődött meg. A koraszülöttek 2/3 arányban képeztek a populációt.

Eszköz és módszer: A longitudinális vizsgálat 3 életkorban vett mintából, három eszközzel mérve: MAWGYI-R verbális próbáit, az ITVIC (Intelligence Test for Visually Impaired Children: hatpikus és verbális próbái) és Látás előtesztet – ami az ITVIC teszthez tartozik, épül fel. Összesen 305 vizsgálat eredményei kerültek feldolgozásra (190+75+40). A statisztikai elemzéshez az SPSS 17.0 programcsomagot használtuk, korrelációt, egy szempontos varianciaanalízist, páros és független mintás t próbákat végeztünk. Cronbach megbízhatóságot számoltunk.

Az elemzés kiterjedt a látás mértékének, a nemnek, a koraszülöttségnek, az életkornak, a szülők foglalkozásának, a lakóhelynek a VQ – IQ átlagokra gyakorolt hatását és az iskolai teljesítményhez való viszonyát. Klaszter elemzést végeztünk.

Eredmények(ből ismertetésre kerülnek): MAWGYI-R: A Wilcoxon-teszt szerint a longitudinális almintában a két időpontban mért MAWGYI-R VQ között szignifikáns ($Z=-1,99$; $p=0,046$) az átlagkülönbség. A Wilcoxon-teszt szerint a

longitudinális almintában a két időpontban mért VQ között csak tendencia-szintű ($Z=-1,83$; $p=0,065$) az átlagkülönbség, szintén az első felmérés javára ($97,69\pm 10,17$ vs. $95,35\pm 11,8$). A két mérés közötti korreláció ebben a szelektált mintában még alacsonyabb ($Rho=0,40$; $p<0,001$). Továbbiakban a szubtesztekre vonatkozó elemzésekből 75 fős longitudinális mintára vonatkozóan (két mérés) a Wilcoxon-próbák pedig megerősítik, hogy szignifikáns 1,4 pontnyi romlás mutatkozik a számisméltés próbában ($Z=-3,47$, $p=0,001$), illetve kb. 0,6 pontnyi a számolási gondolkodásban ($Z=-2,02$, $p=0,44$). Ezek szerint a dolgozat korábbi értekezésében bemutatott szignifikáns enyhe VQ romlás nagy része e két próbában bekövetkező enyhe teljesítmény romlásnak köszönhető. ITVIC eredmények: A teszt megbízhatóságát ellenőriztük a magyar mintán. A belső konzisztencia mutatók a holland mintán mértekhez viszonyítva a vártnál alacsonyabbak. A 7 haptikus szubteszt esetén a Cronbach – érték 0,83-as, a verbális próbák azonban a MAWGYI-R két szubtesztjével együtt nem haladják meg a 0,6-os értéket. Ennek alapján azt fogalmazhatjuk meg, hogy a teszt a haptikus próbákban megbízhatóan mér, erőssége ezekben rejlik. A magyar saját csoport verbális kvóciens átlaga szignifikánsan ($p=0,002$) alacsonyabb a holland sztenderdnél, majdnem 6,5 ponttal.

Ugyanakkor a teljes csoportra vonatkoztatott rövid verziós IQ közel 3 ponttal magasabb ($p=0,046$). A haptikus próbák is magasabbnak bizonyulnak 2-3 ponttal az elvárható átlagnál, de ezek csak tendenciális különbségek nem szignifikánsak.

Megbeszélés: A vizsgálati adatokból összefoglalva azt a következtetést vonhatjuk le, hogy mintánkban a VQ mindkét eljárásban alulméri az intelligenciát. A vizsgálatunk azt bizonyították, hogy a vakgyermek haptikus képességei a megfelelő eszközzel mérve nem csak hogy többet árulnak el a gyermekek intelligenciájáról, de számottevően javítják is az intelligencia szintjét e próbák eredményinek köszönhetően. Az első vizsgálati eredmények megerősítették, hogy a terjedelmes teljes ITVIC tesztcsomag használata kiváltható egy rövid tesztváltozat használatával.

**HORVÁTH ZSUZSANNA - SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ
FIATALOKBÓL ÁLLÓ CSOPORTOK KOMPLEX VIZSGÁLATA
PSZICHODINAMIKUS MOZGÁS- ÉS TÁNC TERÁPIÁS
FOLYAMATOK TÜKRÉBEN**

ELTE PPK Neveléstudományi Doktori Iskola Gyógypedagógia Program

Témavezető: Dr. habil Csorba János (ELTE BGGYK) és Dr. habil Illés Anikó (MOME)

Kutatásom célja az, hogy különböző mérőeszközök segítségével feltérképezzem a pszichodinamikusan mozgás- és táncterápiás módszer alkalmazhatóságát és adaptálási lehetőségeit sajátos nevelési igényű tagokból álló csoportok esetében, a hangsúlyt az affektív állapotokra, a csoportdinamikára és a kognitív architektúrák megismerésére helyezve.

A fogyatékossgal élő személyekre specializálódott gyógypedagógiai fejlesztések és terápiák alapelemét képezi a komplexitás elve, mely szerint a gyermek nem kizárólagosan fogyatékossga mentén fejlesztendő, hanem egyedi sajátosságaira és személyisége egészére is figyelmet kell fordítani. A mozgás- és táncterápia ennek megfelelően egyszerre öleli fel azokat a képességeket és fejlesztési területeket, melyekre egy fogyatékossgal élő gyermeknek vagy egy fogyatékos gyermekekből álló csoportnak szüksége van és veszi figyelembe a személyiség egészét, különös tekintettel a készségek integritásának lehetőségére (Horváth-Novák, 2014).

A mozgás- és táncterápiás folyamatok során fókuszba kerül még az egyén csoportban elfoglalt helye, a csoportban való létezés és a csoportkohézió fontossága, hiszen az én alakulásában az adott kognitív és emocionális képességek mellett a szociális interakciók is jelentős szerepet játszanak.

A Kari Doktori Konferencián előadásomban bemutatom a PhD kutatásom elméleti és kutatómódszertani kereteit, a kutatás menetét és fő kérdéseit, illetve az azokhoz illesztett adatgyűjtési eljárásokat, kitérek továbbá a folyamat jelenlegi állapotára is.

**SÁNDOR ANIKÓ – MAGAS TÁMOGATÁSI SZÜKSÉGLETTEL ÉLŐ
SZEMÉLYEK ÖNRENDELKEZÉSI LEHETŐSÉGEI**

ELTE-PPK, Neveléstudományi Doktori Iskola, Gyógypedagógiai Program

Témavezető: Dr. Könczei György (ELTE BGGYK)

Kulcsszavak: fogyatékossgatudomány, magas támogatási szükséglet, önrendelkezés, kvalitatív tartalomelemzés

Az előadás összefoglalja a magas támogatási szükséglettel élő személyek önrendelkezéséről szóló, a doktori folyamat keretében végzett kutatás legfontosabb mérőköveit és első részeredményeit. A participatív szemléletű kvalitatív kutatás a fogyatékossgatudomány elméleti talaján állva, különböző típusú intézményekben élő emberek és referenciaszemélyeik hangjait szólaltatja meg a felnőttek önrendelkezési lehetőségeiről és korlátairól. Legfontosabb módszerei a résztvevő megfigyelés és a fókuszcsoportos, valamint egyéni félig strukturált interjú, melyek transzkripciói Mayring-féle kvalitatív tartalomelemzéssel kerülnek feldolgozásra. Bemutatásra kerülnek e tartalomelemzési technika jelen kutatási kérdésekre és tartalmakra adaptált lépései.

Az első eredmények közül kiemelhető, hogy a megkérdezett személyek azonosítják az önrendelkezés tartalmát az önállóság és függetlenség fogalmaival, ezért jelentősen korlátozzák az érintett emberek lehetőségeit, különös tekintettel az intim, legegyszerűbb szükségleteket érintő helyzetekre. További elemzést igénylő, a csoportra jellemző összefüggés, hogy az önálló helyváltoztatásra nem képes személyeknek ugyan kevesebb önrendelkezési lehetőségük van, ugyanakkor őket éri kevesebb közvetlen, fizikai korlátozás és erőszak a hétköznapokban. Feltételezzük, hogy az eredmények hátterében szerepet játszik, hogy a támogató szakemberek és hozzátartozók maguk sem részesülnek adekvát támogatásban. Az előadás a disszertáció befejezéséhez szükséges további lépések ismertetésével zárul.

